

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Bevorderen van een duurzame, veilige en aantrekkelijke leefomgeving

Zoetermeer werkt aan een duurzame, veilige en aantrekkelijke leefomgeving, zoals verwoord in de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040 en de Ruimtelijke Strategie Zoetermeer 2040. Het coalitieakkoord 2026-2030 geeft hier voor de komende jaren verdere richting aan, met als inzet om de openbare ruimte merkbaar beter te maken. De plannen worden verder uitgewerkt in o.a. de omgevingsprogramma's kwaliteit van de leefomgeving en energie. De impuls openbare ruimte werken we de komende periode verder uit in concrete maatregelen, zodat de extra middelen bijdragen aan de zichtbare verbetering van de stad.

Omgevingsprogramma Kwaliteit van de leefomgeving

- **Aanpak voor de buitenruimte**

In 2027 werken we binnen het Omgevingsprogramma Kwaliteit van de leefomgeving aan een deelprogramma Samen maken we de buitenruimte. In de openbare ruimte komen de komende jaren verschillende opgaven samen. Naast een grote vervangingsopgave voor de openbare ruimte zijn er ambities en ontwikkelingen die vragen om aanpassingen in de inrichting van de stad. Daarom willen we werkzaamheden, investeringen en beleidsopgaven zoveel mogelijk in samenhang bekijken en uitvoeren.

Met het deelprogramma brengen we deze opgaven bij elkaar en bepalen we waar en wanneer investeringen in de buitenruimte het meeste effect hebben. Daarbij verbinden we beleidsambities aan het assetmanagement en aan geplande projecten en benutten we kansen om werkzaamheden te combineren. We doen dit samen met inwoners en partners in de stad, zodat de inrichting en het gebruik van de buitenruimte zo goed mogelijk aansluiten bij wat er in buurten en wijken nodig is. Dit vormt de basis voor uitvoeringsplannen en een meerjarig investeringsportfolio voor de buitenruimte.

- **Uitvoering nieuw afvalbeleid**

Met het nieuwe afvalbeleid zet de gemeente in op het verminderen van restafval en het verhogen van afvalscheiding en recycling. Dit doen we onder andere met communicatiecampagnes en het aanpakken van knelpunten in het inzamelsysteem.

De komende jaren werken we toe naar het landelijke doel van een circulaire economie in 2050. In een circulaire economie wordt afval niet langer gezien als eindpunt, maar als grondstof voor nieuwe producten. Tegelijkertijd zorgen we voor een duidelijk, eenvoudig en toegankelijk inzamelsysteem dat aansluit bij de wensen van inwoners en bijdraagt aan een schone en leefbare stad. Daarom stapt de gemeente over op nascheiding van plastic, blik en drankkartons (PBD). Dit houdt in dat inwoners PBD niet meer hoeven te scheiden, omdat herbruikbaar PBD na inzameling uit het restafval wordt gehaald.

- **Uitvoering milieukwaliteit**

Als Zoetermeer onderschrijven we de doelen uit het Schone Lucht Akkoord (SLA). De luchtkwaliteit heeft een grote invloed op de gezondheid van de inwoners in de stad. We onderzoeken of het ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord een bijdrage kan leveren aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en hoe we daarin samen kunnen werken met omliggende gemeenten. Luchtkwaliteit houdt zich immers niet aan de gemeentegrenzen. Naast de luchtkwaliteit heeft ook geluid een grote invloed op de gezondheid. Blootstelling aan verhoogde geluidsniveaus en geluidhinder kunnen zorgen voor verhoogde stressniveaus en slechte nachtrust.

Omgevingsprogramma Energie

- **Energietransitie**

Zoetermeer maakt werk van duurzaamheid. De energietransitie ('van het aardgas af') zorgt voor verduurzaming van woningen en bedrijven. Hiermee vergroten we het wooncomfort en stimuleren we een lagere energierekening, zodat bestaanszekerheid wordt vergroot en energiearmoede wordt tegengegaan. Daarom stimuleren we deze investeringen en zetten we in op het versnellen van de energietransitie. Daarbij werken we samen met de inwoners, woningcorporaties, omgevingsdienst, en bedrijven. Belangrijk aandachtspunt is de uitvoeringsproblematiek door netcongestie. Andere opgaven, zoals woningbouw, vragen om duidelijkheid over hoe duurzame warmte ingevuld kan worden per wijk, buurt en gebouw. Afgelopen jaren ontbraken echter de noodzakelijke juridische kaders en voorwaarden voor gemeenten. De komst van de Wet collectieve warmte (Wcw) en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) geeft de gemeente handvatten om de warmtetransitie concreet vorm te geven. Momenteel wordt daarom gewerkt aan een warmteprogramma. Ook is duidelijk geworden dat energietransitie alleen kan slagen als aangesloten wordt op de behoeften van inwoners en ondernemers, zoals haalbaarheid en betaalbaarheid. Dit betekent dat Zoetermeer de komende jaren haar inzet kan en moet intensiveren.

Speerpunten in 2027: Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingsprogramma Kwaliteit van de leefomgeving

Deelprogramma Samen maken we de buitenruimte

Binnen het Omgevingsprogramma kwaliteit van de leefomgeving wordt deelprogramma Samen maken we de buitenruimte opgesteld. Binnen het deelprogramma Samen maken we de buitenruimte valt onder andere:

- Uitwerken van de impuls openbare ruimte in concrete maatregelen.
- Opstellen beleid en uitvoeringsagenda ondergrond.
- Opstellen van BOSS-programma voor Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten in de openbare ruimte.
- Opstellen water- en rioleringsprogramma.
- Evalueren en actualiseren van het Bomenbeleid.
- Een integrale investeringsaanpak met uitvoeringsplannen voor de openbare ruimte.
- Een aanpak voor vergroening, biodiversiteit en klimaatadaptatie.
- Het voortzetten van de implementatie van assetmanagement voor het professionaliseren van het beheer.
- Voortzetten van de aanpak voor het tegengaan van zwerfvuil in het project Schoon is Gewoon.
- Implementatie van het afvalbeleid met acties zoals o.a.
 - Onderzoeken van verbeteringen voor het zelfbrengdepot en de milieueilanden.
 - Plaatsen van perscontainers voor papier en karton.
 - Voorbereiden van de invoering van nascheiding van PBD.
 - Opstellen beheerplan ondergrondse containers.

Deelprogramma Gezonde leefomgeving

Binnen het Omgevingsprogramma kwaliteit van de leefomgeving wordt deelprogramma Gezonde leefomgeving opgesteld. Binnen het deelprogramma Gezonde leefomgeving valt onder andere:

- De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie wordt geactualiseerd vanwege de klimaatstresstest van mei 2026.
- De subsidieregeling voor Groene daken wordt geëvalueerd en aangepast om meer vergroening van daken in Zoetermeer mogelijk te maken.
- Het uitwerken van de gevolgen van de Europese Natuurherstelwet.
- Versterken van de positie in de regio op het gebied van groen en biodiversiteit.
- Uitwerken van de beleidsrichting circulariteit in beleid en een uitvoeringsagenda voor Circulair Bouwen, Circulair Ondernemen, Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) en Afval.
- Onderzoeken deelname en ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord.

Omgevingsprogramma Energie

- We helpen inwoners en lokale ondernemers bij hun wensen voor elektriciteitsaansluitingen binnen wat er technisch mogelijk is in relatie tot netcongestie.
- We werken de warmtetransitie uit in haalbare tussendoelen: een wettelijk verplicht Warmteprogramma met concrete doelen en wijkgerichte keuzes voor aardgasvrije warmte, op basis waarvan vervolgens Wijkuitvoeringsplannen Warmte worden opgesteld.
- Andere elementen van de wetten Wcw en Wgiw werken we uit, o.a. warmtekavelstrategie, invulling van warmtebedrijf en duurzame warmtebronnen.
- Ondersteunen van particuliere huiseigenaren (buurtinitiatieven, VvE's, individueel) en eigenaren van monumentaal/religieus vastgoed met energiebesparing, opwekking van stroom en aardgasvrije verwarming.
- We versterken de inzet voor de energietransitie richting ondernemers in samenwerking met ondernemersverenigingen.
- We werken aan de manier waarop we de hoeveelheid energie-opwek kunnen vergroten.
- We zetten de SPUK Energiearmoede in voor maatregelen die de woonlasten verlagen van huurders van woningen met een slecht energielabel.
- We benaderen Zoetermeerse VvE's proactief bij verduurzaming en stimuleren kennisdeling en samenwerking via een gemeentebreed VvE-platform.
- We herinrichten de dataverzameling en monitoring over de voortgang van de energietransitie.

Doelstellingen

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Energietransitie

De energietransitie is een grote opgave die sneller moet verlopen om de gestelde klimaatdoelen te behalen. Tegelijkertijd maken energiearmoede en een dalende koopkracht deze transitie nog urgenter. Een nieuw programmaplan Energietransitie 2027-2030 is in de maak om invulling te geven aan wat we gaan doen in de komende jaren.

Dankzij extra rijksmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid kunnen we fors investeren in extra uitvoeringscapaciteit. Ook het Duurzaamheidsfonds Zoetermeer 2040 helpt ons het tempo van de transitie op te voeren. Met deze middelen ondersteunen we lokale initiatieven en pakken we knelpunten aan. Voor particuliere huiseigenaren biedt het Energieloket onafhankelijke advisering en ondersteuning. Verenigingen van Eigenaren (VvE's) kunnen terecht bij het VvE-loket. Ook een energieloket voor bedrijven is inmiddels gerealiseerd. Waar mogelijk werken we wijkgericht en combineren we projecten en acties met andere lopende programma's. Zo vergroten we de synergie en efficiëntie.

De komende periode zal de inzet op warmtetransitie versterkt worden: in de volle breedte van de opgave moeten we gaan onderzoeken en keuzes maken. Naast het opstellen van het Warmteprogramma werken we hard aan onder andere de invulling van een warmtebedrijf, de uitwerking van duurzame energiebronnen, wijkuitvoeringsplannen en warmtekavels. We willen sterker investeren in de hulp aan ondernemers bij de energietransitie-vraagstukken. Bij energieopwekking willen we volgende stappen zetten en onderzoeken we nieuwe mogelijkheden. We zoeken nadrukkelijker de aansluiting op de behoeften, wensen en ideeën van inwoners en ondernemers.

Tot slot participeren en lobbyen we actief richting Rijk, Provincie Zuid Holland, Stedin en Tennet en binnen netwerken als G40, VNG en Stroomversnelling om de randvoorwaarden voor de lokale energietransitie te verbeteren.

Water robuust en klimaatbestendig

Om de veranderingen van het klimaat de komende jaren het hoofd te bieden moet de gebouwde omgeving klimaatbestendig gemaakt worden. Om deze opgave te bereiken wordt gewerkt aan projecten om de buitenruimte te vergroenen. Hierbij zetten wij ook in op de bevordering van de biodiversiteit. Verder wordt gewerkt aan het borgen van klimaatmaatregelen bij grote nieuwbouwprojecten (onderdeel van Toekomstbestendig Bouwen). Onder andere de volgende maatregelen:

- Zorgen voor meer schaduw op routes voor langzaam verkeer.
- Inwoners stimuleren en faciliteren om maatregelen te nemen die klimaatadaptatie en/of biodiversiteit bevorderen zoals de subsidieregeling voor groene daken en Tuinranger-adviseurs.
- Opstellen uitvoeringsagenda klimaatadaptatieve maatregelen met een prioritering van locaties met de meeste hittestress, droogte, bodemdaling of wateroverlast vanwege de recent uitgevoerde klimaatstresstest van mei 2026.
- Klimaatadaptatie wordt als belangrijk thema vastgelegd in het Omgevingsprogramma en de Omgevingsplannen om uiterlijk in 2050 klimaat robuust te zijn als stad.

Biodiversiteit

Om te zorgen voor een sterke biodiversiteit nemen we de volgende maatregelen:

- De natuurgebieden beschermen we zorgvuldig en ontwikkelen we met respect voor natuur, biodiversiteit en rust.
- Continueren van het opstellen van het Soorten Managementplan.
- Werken aan ecologische verbindingzones.
- Waar mogelijk investeren in ons partnerschap in de regio.

Circulariteit

We werken de vastgestelde beleidsrichting voor circulariteit verder uit in beleid en een uitvoeringsagenda. Daarbij richten we ons op de vier pijlers Circulair Bouwen, Circulair Ondernemen, Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) en Afval en werken we beleidsuitgangspunten en maatregelen uit voor het toepassen van circulaire principes binnen de gemeente.

Uitvoering milieukwaliteit

De eerste stap is het inventariseren van de maatregelen, kosten, verplichtingen en uitvoeringscapaciteit die komen kijken bij het ondertekenen van het SLA. Naar verwachting kan in het najaar 2026 worden besloten of het SLA ondertekend kan worden. Dan zal ook blijken of, en zo ja welke, aanvullende acties in de openbare ruimte nodig zijn. Geluid, en vooral geluidshinder, is een grote bron van gezondheidsschade in stedelijke omgevingen. Langdurig verhoogde geluidniveaus zorgen voor stress en slechtere nachtrust. Door proactief geluidshinder tegen te gaan bij ontwikkelingen en vernieuwingen in de stad kan op dit aspect winst worden behaald.

Afval

De gemeente Zoetermeer werkt aan een circulaire economie waarin grondstoffen zoveel mogelijk worden hergebruikt en de hoeveelheid restafval verder afneemt. Met de uitvoering van het Afvalbeleid 2026-2030 zet de gemeente in op:

- Verbeteren van de inzameling van waardevolle grondstoffen, zoals GFT+E, PBD, papier en karton, textiel en glas.
- Ondersteunen van inwoners bij het voorkomen, scheiden en juist aanbieden van afval.
- Inzetten op een toegankelijker en toekomstbestendige voorzieningen, zoals het zelfbrengdepot en de milieueilanden.
- Vasthouden en versterken van het hoge serviceniveau voor inwoners.
- Voorbereiden op de invoering van nascheiding van PBD in 2028.
- Opstellen beheerplan ondergrondse containers.

Doelstelling 3.2 Behouden kwaliteit openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Een duurzame, veilige en aantrekkelijke leefomgeving die bijdraagt aan de doelen en ambities van Zoetermeer 2040 en het coalitieakkoord 2026-2030. Met een goede balans tussen inrichting, beheer, gebruik en kwaliteit van de buitenruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwaliteitsniveaus

Zoetermeer is ingedeeld in functionele gebiedstypen met bijbehorende onderhoudsniveaus. Voor het onderhoud van de openbare ruimte geldt in woonwijken kwaliteitsniveau C en in winkelcentra en bedrijventerreinen kwaliteitsniveau B. Dit is vastgelegd in de Nota onderhoud openbare ruimte. Een uitzondering is de Stadshart daar geldt een hoog onderhoudsniveau. Voor groot onderhoud en vervangingen zijn de technische staat en theoretische levensduur leidend.

In het coalitieakkoord 2026-2030 is € 30 miljoen opgenomen voor het merkbaar verbeteren van de openbare ruimte. Om een zo groot mogelijk effect te bereiken combineren wij kwaliteitsverbeteringen in de openbare ruimte waar mogelijk met geplande projecten en groot onderhoud in de stad.

Vanwege het coalitieakkoord werkt de gemeente in 2027 aan hogere ambities voor het kwaliteitsniveau van de buitenruimte. Deze ambities worden vertaald in uitvoeringsplannen en omgevingsprogramma's en in de nieuwe Nota onderhoud openbare ruimte die in 2027 wordt opgesteld.

Vanuit het coalitieakkoord werkt de gemeente in 2026 en 2027 aan hogere ambities voor de kwaliteit van de openbare ruimte. De impuls wordt in samenhang uitgewerkt, maar niet alle onderdelen landen op hetzelfde moment. Het deel dat gaat over de kwaliteitsniveaus wordt betrokken bij de nieuwe Nota Onderhoud Openbare Ruimte. Andere onderdelen van de impuls, zoals concrete maatregelen en gebiedsgerichte verbeteringen, komen op andere momenten terug in de verdere uitwerking richting de raad.

Omgevingsprogramma Kwaliteit van de leefomgeving

In 2027 werkt de gemeente verder aan de invulling van omgevingsprogramma Kwaliteit van de leefomgeving. Hier valt deelprogramma Samen maken we de buitenruimte onder. In deelprogramma Samen maken we de buitenruimte komen verschillende opgaven voor de openbare ruimte in samenhang bij elkaar.

1. *Ondergrond*

We werken aan beleid en een uitvoeringsagenda voor de ondergrond. Hiervoor stellen we beleidsuitgangspunten en maatregelen op voor het maken van integrale keuzes over het gebruik, de inrichting en het beheer van de ondergrond.

2. *BOSS-programma*

We stellen een programma op voor Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) in de openbare ruimte. Hierin werken we uitgangspunten uit voor een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

3. *Water- en rioleringsprogramma*

In 2027 wordt het water- en rioleringsprogramma, waarin we de beleidsuitgangspunten en maatregelen vastleggen voor de gemeentelijke watertaken op het gebied van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater, aangeboden aan de Raad.

4. *Bomenbeleid*

Het aanvullend bomenbeleid voor buurtbomen wordt geëvalueerd. De inzichten van deze evaluatie worden gebruikt voor de actualisatie van het bomenbeleid.

5. *Integrale investeringsaanpak*

We ontwikkelen een integrale investeringsaanpak met uitvoeringsplannen voor de openbare ruimte. Hierin brengen we onder meer leefbaarheid, positieve gezondheid, sociale veiligheid, onderhouds- en inrichtingskwaliteit, toegankelijkheid, verkeersveiligheid, parkeren en circulariteit samen.

6. *Vergroening, biodiversiteit en klimaatadaptatie*

We ontwikkelen een werkwijze om inwoners en partners te betrekken bij verbeteringen op eigen terrein, onder meer op het gebied van vergroening, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Ook ronden we de richtlijnen voor natuurinclusief bouwen af.

7. *Aanpak Zwerfvuil*

Met de aanpak Schoon is Gewoon zorgen we samen voor een schone leefomgeving. We ruimen niet alleen zwerfvuil op, maar willen het ook voorkomen. We doen dit met communicatie, educatie, activiteiten, handhaving en monitoring. We werken hierbij samen met organisaties, scholen en inwoners die zich inzetten voor een schone buurt.

Daarnaast gaan we door op de in 2026 ingeslagen weg om de betrouwbaarheid van de informatie over onze assets te verbeteren. Hiervoor werken we onder meer aan een digitale tweelingstad en het actualiseren van de informatie over prestaties, kosten en risico's.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën Programma 3

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Aantal aardgasvrije woningen

Aantal woningen zonder aardgasaansluiting. Een aardgasaansluiting kan individueel of collectief zijn (gestapelde bouw met gezamenlijke CV-installatie).

Bron: CBS Statline

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	6.600	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	7.000	8.000	10.000	13.000

Toelichting:

Door geplande nieuwbouw- en verduurzamingsprojecten voorzien wij komende jaren een stijging.

NB: netcongestie kan deze ontwikkeling mogelijk vertragen.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor woningen (in ton)

Het gaat om de CO2-uitstoot van woningen door het verbruik van aardgas, de elektriciteit die geleverd is via het openbare net en het verbruik van (gasgestookte) stadswarmte.

Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	110.000	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	107.000	100.000	93.000	86.000

Toelichting:

De trend laat een jaarlijkse afname zien die als het goed is doortrekt naar de toekomst. Hier is ook het landelijke en gemeentelijke beleid op gericht.

NB: omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, betreffen de cijfers over jaar X in feite de gegevens van jaar X-1.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor bedrijven (dienstverlening, geen industrie) (in ton)

Het gaat om de CO2-uitstoot van bedrijfsgebouwen door het verbruik van aardgas, de elektriciteit die geleverd is via het openbare net en het eventuele verbruik van (gasgestookte) stadswarmte.

Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	77.000	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	70.000	67.500	65.000	62.500

Toelichting:

De trend over de laatste 5 jaar laat een afname zien die naar verwachting doortrekt naar de toekomst. Hier is ook het landelijke en gemeentelijke beleid op gericht.

NB: Omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, betreffen de cijfers over jaar X in feite de gegevens van jaar X-1.

NB: De twee indicatoren over CO2-uitstoot bieden onvoldoende inzicht in hoeverre het gemeentelijk beleid bijdraagt aan deze afname van CO2-uitstoot, omdat de cijfers zijn berekend en herleid uit landelijke en regionale ontwikkelingen. Om een betere, globale indicatie te krijgen van de invloed van gemeentelijk beleid op de voortgang van de Zoetermeerse energietransitie, moet ook naar de twee andere effectindicatoren worden gekeken, te weten het aantal aardgasvrije woningen en geïnstalleerd vermogen zonne-energie.

Geïnstalleerd vermogen in zonne-energie in Megawatt (MW)

Geïnstalleerd vermogen in zonne-energie is het totale elektrische vermogen van de in een gebied geïnstalleerde zonnepanelen, uitgedrukt in megawatt (MW). Het betreft het opgestelde vermogen van zon-PV-installaties (zonnepanelen die elektriciteit opwekken) op de peildatum/einde van het betreffende jaar. De indicator geeft daarmee de omvang van de aanwezige zonne-energiecapaciteit weer, en niet de daadwerkelijk opgewekte hoeveelheid elektriciteit.

Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	93	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	127	137	145	150

Toelichting:

In Zoetermeer is de hernieuwbaar opgewekte elektriciteit afkomstig van zonnepanelen en windmolens. Het streven voor 2030 is om 149 GWh aan duurzame stroom op te wekken. Het opgestelde vermogen aan windenergie is stabiel (9 MW); dit levert op jaarbasis gemiddeld 16 GWh energie op. In 2030 is dan een jaarproductie zonne-energie nodig van 133 GWh; hiervoor is een opgesteld vermogen van ongeveer 150 MW aan zonnepanelen nodig.

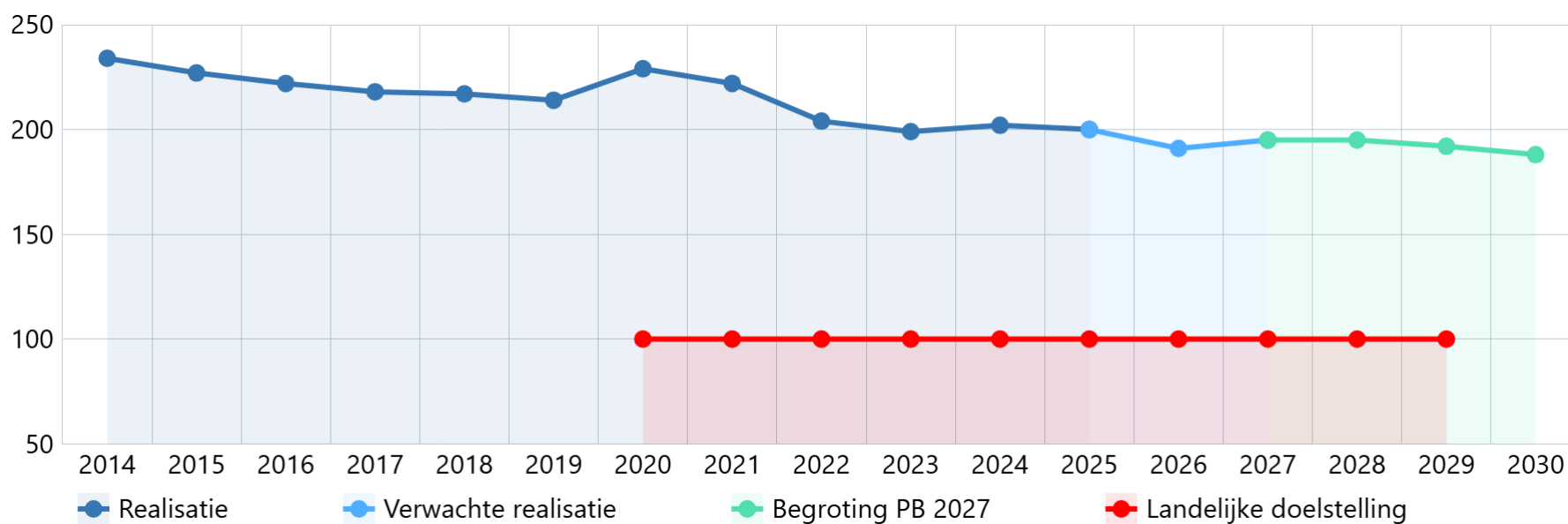
Aantal kilogram restafval per inwoner

Het aantal kilogram fijn huishoudelijk restafval per inwoner.

Bron: Gemeentelijke database

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	200	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	195	195	192	188

Trendgrafiek Aantal kilogram restafval per inwoner

Toelichting:

Het aantal kilogram fijn huishoudelijk restafval per inwoner laat de laatste jaren een licht dalende trend zien. Voor de komende jaren is de verwachting dat deze daling doorzet door de uitvoering van het nieuwe afvalbeleid. In 2028 wordt een stabilisatie verwacht vanwege de invoering van nascheiding van PBD. Doordat inwoners dan PBD niet meer apart hoeven aan te bieden, kan de bereidheid om andere afvalstromen te scheiden afnemen. Naar verwachting zet de dalende trend vanaf 2029 weer door, doordat inwoners gewend raken aan de nieuwe situatie en blijvend wordt ingezet op het stimuleren van afvalscheiding.

Financiën

Bedragen x €1.000

Doelstelling	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bevorderen duurzame ontwikkeling (3.1)	4.804	-114	244	464	500

Toelichting:

Onder deze doelstelling zijn voornamelijk de kosten van afvalinzameling en -verwerking (en handhaving) opgenomen en de daarbij behorende opbrengst afvalstoffenheffing (en overige opbrengsten afval). Daarnaast zijn de kosten en de opbrengsten van Duurzaam en Groen en de Energietransitie opgenomen. De daling van het (voordelige) budget wordt veroorzaakt doordat in 2026 nog een specifieke subsidie via dit programma liep.

Voor het aardgasvrij maken in Palenstein is budget opgenomen (2027 € 3,4 mln., 2028 € 2,7 mln. en 2029 € 1,0 mln.). De aanleg wordt gedekt vanuit de in de brede bestemmingsreserve gestorte rijksbijdrage van (2027 € 3,0 mln., 2028 € 2,5 mln. en 2029 € 1 mln.). Ook de uitgaven vanuit het Duurzaamheidsfonds verlopen via deze doelstelling. Het rijk heeft voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid tot en met 2030 € 3,0 mln. per jaar subsidie beschikbaar gesteld. Hier staan even hoge kosten tegenover. Omdat de specifieke subsidie van het rijk vanaf 2026 via de algemene uitkering loopt en voor 2026 en 2027 nog een te besteden subsidierestant beschikbaar is, lopen de uitgaven en inkomsten niet meer op programmaniveau gelijk. Voor de totale begroting is dit wel het geval.

Doelstelling 3.2 Behouden kwaliteit openbare ruimte

% Van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit

Per kwartaal wordt op willekeurige meetlocaties de beeldkwaliteit gemeten en de procentuele scores op en boven de norm bepaald. De ambities zijn per gebiedstype vastgesteld in de Nota Onderhoud Openbare Ruimte.

Bron: Quicksan openbare ruimte

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	93%	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	90%	90%	90%	90%

Toelichting:

De ambities zijn per gebiedstype vastgesteld in de Nota Onderhoud Openbare Ruimte. Afwijking tot 10% onder de afgesproken norm zijn toegestaan, vandaar de 90% in de begrotingsreeks. Zie ook Meetmethodiek Zoetermeer.

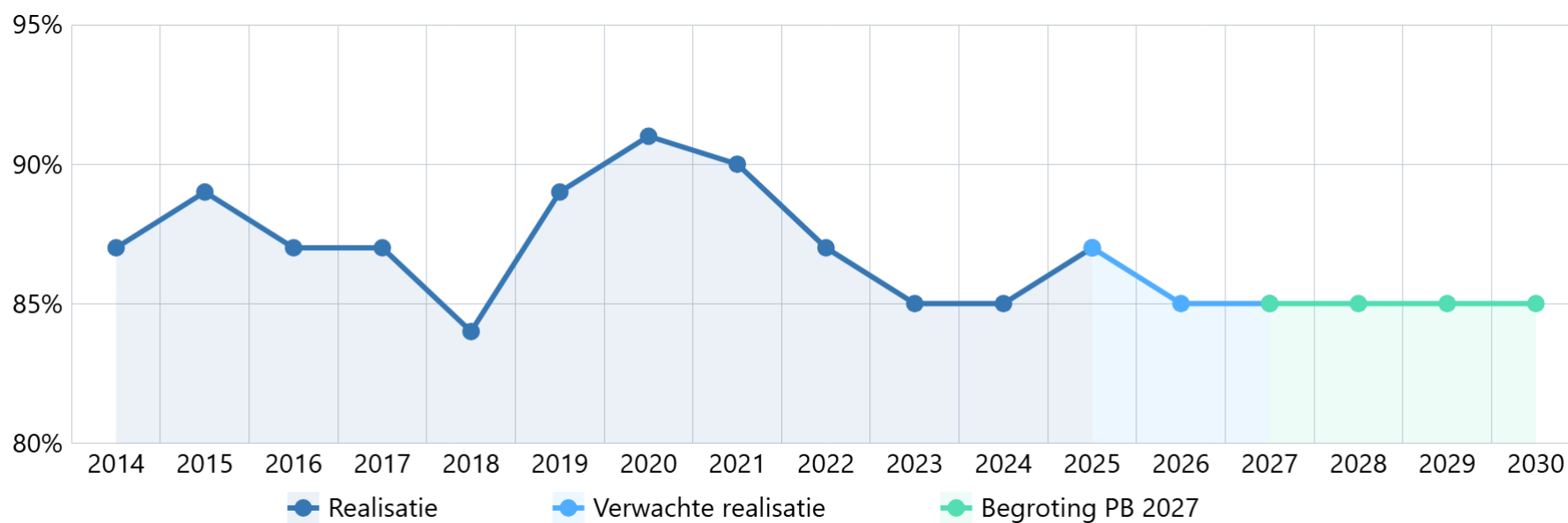
% Inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte

Stadspeiling: waardering voor de aantrekkelijkheid van de directe woonomgeving rapportcijfer 6 of hoger.

Bron: Stadspeiling

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	87%	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	85%	85%	85%	85%

Trendgrafiek % Inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte

Toelichting:

De streefwaarde blijft voor 2030 op 85%. Dit betekent niet dat de ambitie voor de openbare ruimte gelijk blijft. In 2027 worden de ambities uit het coalitieakkoord verder uitgewerkt in het omgevingsprogramma Samen maken we de buitenruimte. Daarbij worden ook passende indicatoren en streefwaarden bepaald.

Waardering groene kwaliteit

Het rapportcijfer wat de inwoners (respondenten van de Stadspeiling) geven aan het buurt-, wijk-, stads- en regiogroen.

Bron: Stadspeiling

Type	2025	2027	2028	2029	2030
Realisatie	7,6	-	-	-	-
Begroting PB 2027	-	7,5	7,5	7,5	7,5

Toelichting:

De streefwaarde blijft voor 2030 op 7,5. Dit betekent niet dat de ambitie voor de kwaliteit van het groen gelijk blijft. In 2027 worden de ambities uit het coalitieakkoord verder uitgewerkt in het omgevingsprogramma Samen maken we de buitenruimte. Daarbij worden ook passende indicatoren en streefwaarden bepaald.

Financiën

Bedragen x €1.000

Doelstelling	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Behouden kwaliteit openbare ruimte (3.2)	-30.577	-34.341	-35.626	-36.571	-37.161

Toelichting:

Algemeen beheer

Dit betreft de uitgaven aan bedrijfsmiddelen (licenties en onderhoud van inspectie- en inventarisatiesoftware voor de openbare ruimte, basisregistraties, landmeting -en digitaliseringsapparatuur).

Dagelijks beheer en klein onderhoud

Het schoon en heel houden, van de wegen, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, waterbouwkundige voorzieningen, onderhoud van bomen en groen, speeltoestellen, kunstwerken, riolering en parkeervoorzieningen. Bij klein onderhoud gaat het om dagelijks verzorgend onderhoud en reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Het gaat om maatregelen die nodig zijn om onderdelen van de openbare ruimte goed te laten werken en er netjes uit te laten zien. Met de impuls openbare ruimte doen we meer dan alleen regulier beheer en onderhoud. We nemen extra maatregelen om de stad zichtbaar te verbeteren en de openbare ruimte netter, veiliger en aantrekkelijker te maken.

Exploitaties

Dit betreft de exploitatie van de bij de gemeente in beheer zijnde fietsenstallingen in het Stadshart, parkeerbeheer, begraafplaatsen en het gronddepot in de Driemanspolder.

Groot onderhoud

Dit betreft onderhoud gericht op het in stand houden van civiele kunstwerken, openbare verlichting, speeltoestellen, verkeersregelininstallaties en het vervangen van bomen. Groot onderhoud is in de regel gepland onderhoud van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd.

Risico's

Netcongestie

Sinds december 2024 hebben we te maken met netcongestie. Dit vormt een structureel risico voor de haalbaarheid, snelheid én betaalbaarheid van de energietransitie én de projecten in de openbare ruimte. Dit moet worden opgelost door (versnelling van) netverzwaring, slimme sturing van vraag en aanbod en een goede ruimtelijk afgestemde planning van ontwikkelingen. Met het oog op de warmtetransitie ligt de focus op besparing, isolatie en haalbare warmte. De gemeente doet er alles aan om initiatiefnemers van bouwplannen te ondersteunen bij het tijdig aanvragen van stroomaansluitingen. Ondanks dat hier vol op wordt ingezet, is de verwachting dat de netcongestie pas in 2035 volledig is opgelost. Hierdoor kan stagnatie optreden in het tempo van de energietransitie.

Afvalstoffenheffing

Het kabinet heeft het voornemen om vanaf 2028 stapsgewijs de afvalstoffenbelasting en de CO2-heffing voor afvalverbranding verder te laten stijgen. Dit maakt het verwerken van restafval een stuk duurder. Dit heeft invloed op de afvalstoffenheffing.

Prijsstijging IJzerzandfilter project Ons Blauwe Goud

De investeringskosten van het IJzerzandfilter als onderdeel van het project Ons Blauwe Goud (raadsvoorstel 2024-057217 Realisatie ijzerzandfilter project Ons Blauwe Goud) valt mogelijk € 1 tot 2 mln. hoger uit als gevolg van prijsstijgingen. Met het Hoogheemraadschap van Rijnland worden mogelijkheden tot mede financiering voor een bedrag van € 0,8 mln. verkent. De uitvoering staat vooralsnog gepland in 2027.

Beleidswijzigingen

Bedragen x € 1.000				
Nieuw beleid	2027	2028	2029	2030
<i>Perspectiefnota 2027 Niet van toepassing</i>				
<i>Coalitieakkoord 2026-2030</i>				
1. Acties vergroening, waaronder gratis bomen voor inwoners	200	200	200	200
2. Budget netcongestie (kansen verzilveren irt woningbouw)	PM	PM	PM	PM

3. Impuls openbare ruimte	1.500	1.680	2.038	2.393
Saldo	1.700	1.880	2.238	2.593

Toelichting:

1. Acties vergroening, waaronder gratis bomen voor inwoners

Vergroeningsmaatregelen treffen die bijdragen aan een aantrekkelijkere, klimaatbestendige en biodiverse leefomgeving. Onderdeel hiervan is het voortzetten van de regeling voor gratis bomen voor inwoners en het stimuleren van initiatieven die bijdragen aan de vergroening van particuliere en openbare ruimte.

2. Budget netcongestie (kansen verzilveren in relatie tot woningbouw)

Knelpunten als gevolg van netcongestie te beperken en kansen voor woningbouw, maatschappelijke voorzieningen en economische ontwikkelingen te benutten. De benodigde inzet en financiële omvang worden nader uitgewerkt op basis van actuele ontwikkelingen en onderzoeken.

3. Impuls openbare ruimte

Vanuit het coalitieakkoord wordt de komende bestuursperiode geïnvesteerd in een zichtbare kwaliteitsimpuls voor de openbare ruimte. Maatregelen die bijdragen aan de aantrekkelijkheid, verkeersveiligheid, toegankelijkheid, vergroening en verblijfskwaliteit van wijken en buurten, aanvullend op de reguliere beheer- en onderhoudsopgave.

4. Afvalbeleid en gevolgen voor de indicatoren

Op 26 januari 2026 is het geamendeerde Afvalbeleidsplan 2026-2030 door de raad vastgesteld. De uitvoering van de maatregelen uit dit beleid heeft gevolgen voor enkele streefwaarden voor effect- en prestatie-indicatoren:

Effectindicator:

- **Aantal kilogram restafval per inwoner:** Met de uitvoering van het nieuwe afvalbeleid wordt een daling van het aantal kilogram restafval per inwoner verwacht. Omdat gedragsverandering tijd vraagt, zijn de geraamde waarden aangepast. Daarbij wordt uitgegaan van een geleidelijke daling, met een tijdelijke stabilisatie rond de invoering van nascheiding in 2028. De reeks van streefwaarden was 185 kg in 2027 en 179 kg in 2028 en 2029. Deze wordt aangepast naar 195 kg in 2027, aflopend naar 188 kg in 2030.

Prestatie-indicator (collegeniveau):

- **% Inwoners dat (zeer) tevreden is over de afvalinzameling:** De eerdere ramingen waren gebaseerd op de invoering van minicontainers voor PBD. Met de aannahme van het amendement '*Alternatief Afvalplan Oog voor gemak, samen naar lagere kosten*' is gekozen voor nascheiding van PBD. Omdat nascheiding van PBD naar verwachting als minder ingrijpend wordt ervaren dan de invoering van een extra minicontainer, zijn de geraamde tevredenheidspercentages voor de komende jaren aangepast. De reeks van streefwaarden was 75% in 2026 en 80% in 2027 en verder. Deze wordt aangepast naar 89% in 2027, oplopend naar 90% in 2030.

- **% Gescheiden ingezamelde PBD ten opzichte van het totaal opgehaalde PBD:** Vanaf 2028 wordt PBD niet langer gescheiden ingezameld. Daarom wordt in de Perspectiefnota 2028 een nieuwe prestatie-indicator voorgesteld. Daarnaast is het eerder begrote percentage van 50% voor 2027 niet langer passend, omdat in dat jaar geen maatregelen worden uitgevoerd om de scheiding van PBD te stimuleren. De reeks van streefwaarden was 50% in 2027 en 60% in 2028 en 2029. Deze wordt aangepast naar 23% in 2027 en de indicator komt vanaf 2028 te vervallen.

5. Samen werken aan een klimaatbestendig Zoetermeer, verlengen geldigheidsduur Nota Riolering 2023 t/m 2026

Zoetermeer maakt een nieuw riolerings- en waterplan dat verder kijkt dan alleen riolen. Naast het veilig afvoeren van afval- en regenwater komt er meer aandacht voor klimaatverandering, zoals hevige buien, langere periodes van droogte en hitte. Het plan richt zich op het vasthouden van regenwater, het vergroenen van de leefomgeving en het verminderen van wateroverlast. Ook wordt gekeken hoe water en groen kunnen bijdragen aan een prettige en gezonde woonomgeving. Nieuwe digitale technieken en betere gegevens over het rioolstelsel helpen om onderhoud slimmer te plannen en problemen eerder te signaleren. Zo werkt Zoetermeer aan een toekomstbestendige stad die beter is voorbereid op de uitdagingen van morgen. De Nota Riolering 2028-2031 zal in 2027 worden afgerond. Het voorstel is de Nota Riolering 2023 t/m 2026 (2022-086423) met 1 jaar te verlengen tot en met 2027.

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Programma 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten	-69.103	-74.271	-81.412	-76.556	-75.718	-73.786
Baten	37.825	41.862	40.716	37.027	36.567	36.567
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-31.278	-32.409	-40.696	-39.529	-39.151	-37.219
Toevoegingen	0	0	-1.600	-800	-800	-800
Onttrekkingen	2.160	6.636	7.841	4.947	3.844	1.358
Mutaties reserves	2.160	6.636	6.241	4.147	3.044	558
Saldo	-29.118	-25.773	-34.455	-35.382	-36.107	-36.661

Toelichting financiën op hoofdlijnen:

- Doelstelling 3.1 - Bevorderen duurzame ontwikkeling
Hieronder valt het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Hiervoor is ongeveer € 16,5 mln. beschikbaar. De inkomsten onder deze doelstelling bestaan vooral uit de afvalstoffenheffing en overige opbrengsten afval (€ 23 mln.). Aan het verbeteren van het leefmilieu (geluid- en luchtkwaliteit, energiebesparing en verbetering biodiversiteit), Duurzaam en Groen, is in totaal € 2,2 mln. beschikbaar. Voor de WKO en het duurzaamheidsfonds zijn incidenteel middelen beschikbaar, voor 2027 bedraagt dit ca. € 5,5 mln. deze uitgaven worden via reserves gedekt. Daarnaast zijn specifieke middelen van het rijk beschikbaar waaronder de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) € 3 mln. Vanaf 2028 en verder wordt dit gedekt vanuit de algemene uitkering uit het gemeentefonds omdat het rijk het budget van de specifieke uitkering hiernaar heeft overgeheveld. Voor 2027 geldt dit deels omdat er nog een restant subsidiebudget beschikbaar is van voorgaande jaren. Vanaf 2027 en vanaf 2028 wordt achtereenvolgens € 1,6 mln. en € 0,8 mln. gestort in de brede bestemmingsreserve in afwachting van een voorstel over de besteding hiervan.
- Doelstelling 3.2 - Behouden kwaliteit openbare ruimte
De kosten bestaan uit budgetten voor dagelijks, periodiek en groot onderhoud van de openbare ruimte. Hiervoor is in 2027 ca. € 47 mln. beschikbaar. Dit is inclusief € 1,5 mln. impuls openbare ruimte. Een deel van de nieuwe impuls wordt gebruikt om de tijdelijke kwaliteitsimpuls uit het vorige coalitieakkoord voort te zetten. Het totaalbedrag loopt daarna op als gevolg van de nieuwe impuls uit het coalitieakkoord. Daartegenover staan inkomsten van ca. € 13 mln. bestaande uit rioolheffing, parkeerinkomsten, vrijval voorziening, inkomsten begraafplaats en bijdragen van derden.

Aangenomen amendementen en moties Perspectiefdebat 2027

Motie 2607-12 Water- en natuurspeeltuin Rakkersveld	Verzoekt het college: 1. Bij de herinrichting van het Rakkersveld een onderhoudsvriendelijke water-natuurspeeltuin als mogelijke inrichtingsvariant mee te nemen in het participatietraject; 2. Hierbij aandacht te besteden aan verkoeling, vergroening, biodiversiteit, speelwaarde, toegankelijkheid en ontmoeting; 3. Bewoners, omwonenden en toekomstige gebruikers actief te betrekken bij de uitwerking van de plannen en hun inbreng aantoonbaar mee te wegen in het uiteindelijke ontwerp; 4. De raad te informeren over de haalbaarheid, investeringskosten en beheer- en onderhoudskosten van deze variant. Stand van zaken: De uitvoering van de motie is gestart. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor een nieuwe bestemming van het Rakkersveld. De raad wordt uiterlijk in juni 2027 geïnformeerd over de haalbaarheid, investeringskosten en beheer- en onderhoudskosten van een water-natuurspeeltuin.
Motie 2607-19 Rookvrije Speeltuinen Dobbe-Eilanden	Draagt het college op:

	1. de speeltuinen op de Dobbe-eilanden te voorzien van duidelijke aanduidingen, zoals borden en/of stoeptegels, waaruit blijkt dat deze speelplekken rookvrij zijn; 2. in te zetten op positieve communicatie, sociale normstelling en voorlichting richting bezoekers om het rookvrije karakter van deze speelplekken te respecteren; 3. de gemeenteraad uiterlijk in februari 2027 te informeren over de uitvoering en resultaten van deze maatregelen. Stand van zaken: De uitvoering van de motie is gestart. De gemeente is in gesprek met externe partijen over de plaatsing en evaluatie van duidelijke aanduidingen bij de speeltuinen op de Dobbe-eilanden. De raad wordt uiterlijk in februari 2027 geïnformeerd over de uitvoering en resultaten.
Motie 2607-20 Pluktuin bij Begraafplaats	Verzoekt het college op om: 1. te onderzoeken of bij één van de gemeentelijke begraafplaatsen ruimte aanwezig is voor een pluk- en bloementuin. 2. daarbij de kosten, het beheer, de mogelijkheden voor inzet van vrijwilligers en/of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de gevolgen voor de biodiversiteit in beeld te brengen. 3. indien haalbaar, een pluk- en bloementuin te realiseren en bezoekers hierover duidelijk te informeren. 4. de raad uiterlijk april 2027 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek en de vervolgstappen. Stand van zaken: De uitvoering van de motie is gestart. Het onderzoek naar de aanwezige ruimte wordt opgezet. De raad wordt uiterlijk in april 2027 geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek en de vervolgstappen.
Motie 2607-25 Vergroening Randstadrailstroken	Verzoekt het college: de groenstroken langs het Randstadrailtracé te inventariseren en waar mogelijk ecologisch te verrijken met bloemrijke beplanting en struiken. Stand van zaken: De uitvoering van de motie wordt voorbereid. Momenteel wordt de omvang van de opgave geïnventariseerd en worden mogelijke opties voor ecologische verrijking onderzocht. De raad wordt uiterlijk in december 2026 geïnformeerd over de uitvoering en de resultaten.

Motie 2607-46 (Water)pret in Palenstein	Draagt het college op 1. zich maximaal in te spannen om voor een aantal zaterdagen in de zomervakantie een (water)pret in Palenstein te organiseren op of nabij het Rakkersveld; 2. de kosten voor de uitvoering te vinden binnen bestaande budgetten, zoals wijkbudget of binnen het programma vrije tijd. Stand van zaken: De motie is uitgevoerd en het college heeft de raad verzocht om de motie als afgedaan te beschouwen.
--	--

Waar staat je gemeente indicatoren

Hyperlinks naar dashboard 'Waar staat je gemeente?'. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/duurzame-leefomgeving/>

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Energietransitie/>

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>